

DOĞU, BATI

÷ SALMAN ÷
RUSHDIE

5. BASKI
Çeviri: BEGÜM KOVULMAZ

♥ can
çağdaş

SALMAN RUSHDIE

DOĞU, BATI

Can Çağdaş

Doğu, Batı, Salman Rushdie

İngilizce aslından çeviren: Begüm Kovulmaz

East, West

© 1994, Salman Rushdie

© 2011, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2011

5. basım: Nisan 2023, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Didem Bayındır

Sanat yönetmeni ve dizi tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çifttehavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5873-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

SALMAN RUSHDIE
DOĞU, BATI

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren

Begüm Kovulmaz

♥can

Salman Rushdie'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Soytarı Şalimar, 2007

Öfke, 2008

Floransa Büyücüsü, 2009

Ayaklarının Altındaki Toprak, 2011

Geceyarısı Çocukları, 2012

Utanç, 2013

İki Yıl Sekiz Ay Yirmi Sekiz Gece, 2016

Mağriplinin Son İç Çekişisi, 2017

Altın Ev, 2018

SALMAN RUSHDIE, on roman, bir kısa öykü derlemesi ve dört edebiyat dışı yapıtın yazarı ve *Mirrorwork* adındaki çağdaş Hint edebiyatı antolojisinin iki editöründen biridir. Yazarın *Geceyarısı Çocukları* adlı romanı 1981’de Booker Ödülü’nü, 1993’te Booker of Bookers ve 2008’de Best of the Booker ödülleri aldı. *Mağriplinin Son İç Çekışı*, 1995’te Whitbread Ödülü’nü ve 1996’da Avrupa Birliği Aristeion Edebiyat Ödülü’nü kazandı. Salman Rushdie, edebiyata yaptığı katkılardan dolayı 2007 yılında “Şövalye” unvanıyla ödüllendirildi. Ayrıca, İngiltere Kraliyet Edebiyat Derneği üyesidir ve Fransa Kültür Bakanlığı tarafından verilen *Commandeur des Arts et des Lettres* unvanına da sahiptir.

BEGÜM KOVULMAZ, 1977’de doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü’nü ve Bilgi Üniversitesi Sinema-TV Yüksek Lisans Bölümü’nü bitirdi. Çeşitli yayınevlerinde editörlük yaptı. Rudyard Kipling, Angela Carter, Susan Sontag, Salman Rushdie, James Baldwin, Neval El Saddavi gibi yazarların yapıtlarını dilimize çevirdi.

Andrew ve Gillon için

İçindekiler

DOĞU

İyi Nasihat Yakutlardan Bile Ender Bulunur	15
Bedava Radyo	25
Sakal-ı Şerif	37

BATI

Yorick	59
Yakut Pabuçların Müzayedesinde	79
Kristof Kolomb ile İspanya Kraliçesi Isabel İlişkilerini Tamamlıyor (Santa Fe, MS 1492)	93

DOĞU, BATI

Gökkürelerin Armonisi	105
Çehov ile Zulu	125
Tapıcı	147

TEŞEKKÜR	179
----------------	-----

DOĞU

İYİ NASİHAT YAKUTLARDAN BİLE ENDER BULUNUR

Ayın son salı günü, farları sabahın o erken saatinde hâlâ parlayan şafak otobüsü, Reyhan Hanım'ı İngiltere Konsoloslugu'nun kapılarına getirdi. Tekerlerin kaldırdığı toz bulutu, Reyhan Hanım'ın güzelliğini otobüsten inene dek yabancı gözlerden sakladı. Her yanı rengârenk girişik bezemelerle süslenmiş otobüsün önünde yeşil ve altın sarısı harflerle "YOL VER ŞEKERİM", arkasında da "TATA-BATA" ve "İYİ HAYATA O.K." yazıyordu. Reyhan Hanım otobüsü çok beğendiğini söyleyince şoför dışarı fırlayıp yolcu kapısını açtı ve genç kız inerken teatral bir tavırla önünde yerlere kadar eğildi.

Reyhan Hanım'ın gözleri sürmeye ihtiyaç duymayacak kadar iri, siyah ve parlaktı; nasihat üstadı Muhammed Ali bu gözleri gördüğü anda yeniden gençleştiğini hissetti. Kızın ağaran gökyüzünün altında konsolosluk kapılarına ilerleyişini, altın sarısı düğmelerle süslenmiş haki renkli üniforması ve armalı sarığıyla girişte nöbet tutan sakallı görevliye kapıların ne zaman açılacağını soruşunu izledi. Salı günleri konsololuğa gelen hemen hemen bütün kadınlara genellikle çok kaba davranan nöbetçi bile, Reyhan Hanım'a nezaketi andıran bir tavırla karşılık verdi.

“Yarım saat sonra,” dedi sertçe. “Belki de iki saat. Kim bilir? Sahipler kahvaltı ediyorlar.”

Otobüs durağı ile Konsolosluk binası arasındaki tozlu avlu şimdiden salı günleri gelen kadınlarla dolmuştu; bazılarının yüzü peçeli, birkaç tanesinin yüzü de Reyhan Hanım gibi açıktı. Hepsi ürkmüş görünen bu kadınlar, kendinden emin görünmeye çalışan amcalarının ya da ağabeylerinin kollarına sıkı sıkı tutunuyorlardı. Oysa Reyhan Hanım yalnız başına gelmişti, hiç de telaşlı görünmüyordu.

Her hafta konsolosluğun kapısını aşındıran ricacıların en savunmasız görünenlerini tespit edip onlara tavsiyeler vermekte uzmanlaşan Muhammed Ali, ayaklarının onu bu tuhaf, iri gözlü ve başına buyruk kızın yanına götürdüğünü fark etti.

“Küçükhanım,” diye söze başladı. “Londra’ya gitmek için izin kâğıdı almaya geldiniz, değil mi?”

Konsolosluk avlusunun kıyısındaki küçük gecekondu mahallesinin sakinlerinin sıcak atıştırmalıklar sattığı tezgâhlardan birinin önünde duran genç kız acı biberli *pakora*¹ yiyor, halinden hoşnut görünüyordu. Dönüp Muhammed Ali’ye baktığı zaman, o iri gözlerin yakın mesafeden sindirim sistemine fena şeyler yaptığını hissetti adam.

“Evet, öyle.”

“O zaman, rica etsem size biraz nasihatte bulunma müsaade eder misiniz? Çok cüzi bir miktar karşılığında tabii.”

Reyhan Hanım gülümsedi. “İyi nasihat yakutlardan bile ender bulunur,” dedi. “Ama ne yazık ki size karşılığı-

1. Baharatlı hamuru sosa bulanarak kızartılan sebze, peynir veya et. (Ç.N.)

nı ödeyemem. Bir yetimim ben, zengin hanımlarınızdan biri değilim.”

“Kır saçlarıma itimat etmez misiniz?” diye ısrar etti Muhammed Ali. “Nasihatlerim tecrübeyle tavlannmıştır. Memnun kalacağınıza hiç şüphem yok.”

Kız başını iki yana salladı. “Size yoksul olduğumu söyledim. Eli para tutan erkek akrabalarıyla gelmiş kadınlar var etrafta. Onlara gidin. İyi tavsiye iyi bir ücret karşılığında verilmelidir.”

“Aklımı yitiriyorum”, diye düşündü Muhammed Ali, kendi sesinin iradesini hiçe sayarak bir anda yükseldiğini duyunca, “Hanımefendi, kader beni ayağınıza getirdi,” dedi. “Ne yapalım? Karşılaşmak alinyazımızda varmış. Ben de yoksul bir adamım ama nasihatlerimi size bedavaya sunacağım.”

Kız yeniden gülmüsedü. “O halde dinlememek olmaz. Çünkü kader bir hediye yolladığında beraberinde güzel talihi de gönderir.”

Muhammed Ali, kızı gecekondu mahallesinin bir köşesinde duran alçak ahşap sehpaşının başına götürdü. Reyhan Hanım gazete kâğıdından külahın içindeki *pakora*’ları atıştırmaya devam ediyordu. Adama ikram etmedi.

Muhammed Ali tozlu yere bir minder koydu. “Lütfen oturun.” Kız söyleneni yaptı. Sehpanın diğer tarafına geçip bağdaş kuran Muhammed Ali, yirmi ya da otuz çift erkek gözünün imrenerek kendisini izlediğinin, gecekondu mahallesindeki bütün erkeklerin, yaşlı, kır saçlı sahtekârın cazibesine kapılan bu son güzeller güzeli genç kıızı hayran bakışlarla süzdüğünün farkındaydı. İyi-ce sakinleşmek için derin bir nefes aldı.

“Adınız, lütfen.”

“Reyhan Hanım,” dedi kız. “Londra, Bradford’lı Mustafa Dar’ın nişanlısı.”

Salman Rushdie, bu kitap hakkındaki bir söyleşisinde şöyle diyor: "Bu hikâyeleri *Doğu, Batı* ismi altında yayımlamayı düşünürken en önemli konunun virgül olduğunu gördüm. Zira bana öyle geliyor ki, ben o virgülüm işte, ya da en azından o virgülden yaşıyorum."

Edebiyat tarihinin kadim şahsiyetleri ile popüler kültürün, masallar ile tarihin, fantastik ile gerçekliğin kesiştiği bu dokuz hikâye, *Doğu* ile *Batı* karşılaşınca neler olduğunu anlatıyor. Fakir bir çekçekçi, inanılmazı gerçekleştirip Bombay'da film yıldızı oluyor; Kristof Kolomb, Kraliçe Isabella'yla ilişkisini "tamamlama" hayalleriyle kendinden geçiyor; iki çocukluk arkadaşı, fantezilerinde diplomat olup *Uzay Yolu* mürettebatına katılarak Hindistan'ın yakın tarihine tanıklık ediyorlar.

Doğu, Batı'da, zengin dili ve benzersiz hayal gücüyle Salman Rushdie, okurları şaşırtarak, güldürerek, düşündürerek, bir lunapark treninde kültürlerarası yolculuğa çıkarıyor.

"Rushdie, günümüzün hayal gücü en özgün yazarlarından biri."

Nadine Gordimer

"İkisinde de evinde olmamak ama arada bir yerde konumlanmış olmak - Salman Rushdie'nin bu temayı işleyen kısa hikâyeleri ustalıklı, özgün ve eğlenceli."

Financial Times

#masal #doğu #batı #hintsineması #popülerkültür

 can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

öykü

ISBN 978-975-07-5873-7

9 789750 758737